

1. Вазов И. Под игото / Иван Вазов. — София, 1978. — 346 с.
2. Вазов И. Чичовци / Иван Вазов. — София, 1984. — 84 с.
3. Гачев Г. Национальные образы мира / Георги Гачев. — Москва : Сов. писатель, 1988. — 448 с.
4. Гълъбов К. Наше село. Весели разкази / Константин Гълъбов. — София, 1943. — С. 56—58.
5. Игов С. История на българската литература / Светозар Игов. — София : СИЕЛА, 2010. — 912 с.
6. Каравелов Л. Българите от старо време / Любен Каравелов. — Велико Търново, 1992. — 102 с.
7. Кънчев М. Видрица / Минчо Кънчев. — София, 1985. — 109 с.
8. Маринов Д. Народна вяра и религиозни народни обичаи / Димитър Маринов. — София, 1994. — 293 с.
9. Норман Б. Ю. Болгарский язык в лингвострановедческом аспекте (курс лекций) / Борис Норман. — Минск : БГУ, 2005. — 131 с.
10. Радев Р. От калпака до цървулите / Радослав Радев. — Варна : Славена, 2002. — 88 с.
11. Славейков П. Лирика / Пенчо Славейков. — София : Анупис, 1995. — 176 с.
12. Славянские древности. Этнолингвистический словарь / под общ. ред. Н. И. Толстого. — Москва : Международные отношения, 2009. — Т. 4. — 650 с.
13. Топалов К. Българската литература през Възраждането / Кирил Топалов, Н. Чернокожев. — София : Просвета, 1998. — 186 с.
14. Хайтов Н. Разкази и есета / Николай Хайтов. — София, 1984. — 156 с.
15. Язова Я. Ана Дюлгерова / Янка Язова. — София, 1938. — 186 с.

ВОЙЦЕВА ОЛЕНА

ПОЛЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНО-МАРКОВАНА ЛЕКСИКА У СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВАХ

У статті розглянуто проблему мовних механізмів трансляції національно-маркованої лексики в східнослов'янських мовах. Підкреслено необхідність лінгвокультурологічних досліджень для успішної комунікації і глибшого пізнання реальності і культури слов'ян через вивчення їхніх мов.

Ключові слова: лінгвокультурологія, лінгвокраїнознавство, національно-маркована лексика, польська мова.

В статье рассматривается проблема языковых механизмов трансляции национально-маркированной лексики в восточнославянских языках. Подчеркнута необходимость лингвокультурологических исследований для успешной коммуникации и более глубокого познания реалий и культуры славян путем изучения их языков.

Ключевые слова: лингвокультурология, лингвострановедение, национально-маркированная лексика, польский язык.

The article considers the problem of lingual translation mechanisms of the national-marked lexicon in the East Slavic languages. We stressed the necessity of linguistic and cultural studies for successful communication and a deeper understanding of the realities and culture of Slavs through the study of their languages.

Key words: cultural linguistics, linguistica and area studies, national-marked lexicon, Polish language.

До найважливіших проблем мовознавства належить дослідження взаємозв'язку між такими феноменами, як мова і культура. У другій половині ХХ ст. потреби міжкультурної комунікації висунули на перший план дослідження лексики з національно-маркованим компонентом, виникла лінгвокультурологія — наукова дисципліна, яка «вивчає взаємозв'язок і взаємодію культури та мови у функціонуванні... предметом якої є матеріальна і духовна культура, створена людиною, все, що утворює «картину світу» [1, с. 139]. Сьогодні подібні дослідження необхідні не тільки для успішної комунікації, вони допомагають глибше пізнати самобутню культуру через вивчення мов народів світу. Лінгвокраєзнавчу теорію слова обґрунтували Є. М. Верещагін, В. Г. Костомаров. Проблеми відображення культурно маркованої лексики приділено увагу в працях А. Вежицької, П. Гарнцарека, П. Гембала, М. Г. Комлева, В. П. Конецької, В. Г. Костомарова, О. О. Ляшчинської, С. Г. Тер-Мінасової, Г. Д. Томахіна, А. В. Федорова та ін. У 90-х рр. ХХ ст. оформлюється *лінгвокраїнознавство* — методична дисципліна, яка реалізує практику відбору і презентації в навчальному процесі відомостей про національно-культурну специфіку мовленнєвого спілкування мовної особистості з метою забезпечення комунікативної компетенції іноземців, зокрема тих, хто вивчає російську мову [1, с. 139].

Сьогодні зіставні дослідження близькоспоріднених слов'янських мов актуальні з точки зору їх лексичного наповнення, з огляду на практику викладання. Так, у полоністичній глоттодидактиці (праці А. Бужинської, П. Гембала, Г. Зажицької, В. Єнкеля, М. Кіти, Є. Ковалевського, В. Мьодункі, Я. Мазура, В. Мартинюка,

Ц. Ровінського, А. Скуджикової та ін.) активно розробляються питання навчання польської мови як іноземної. Цей аспект утворює одну з важливих змістових ліній мовного компонента при вивченні польської мови у вищих навчальних закладах України [6, с. 339].

Є. Ковалевський звертає увагу на те, що в програмах навчання польської мови у східнослов'янських країнах мають враховуватися різні феномени польської культури, а «перебування в просторі польської культури в інтеркультурному напрямі сприятиме духовному зростанню учнів, збудження симпатії до Польщі і поляків або формуванню поляків (учнів польського походження. — О. В.) в дусі традицій» [10, с. 266].

У лексиці кожної мови, в тому числі польської, є слова і словосполучення, в семантиці яких міститься інформація про культуру країни, її історію, географію, традиції, фольклор. Номінативні одиниці, які містять такий компонент, «мають екстралінгвістичне тло і внаслідок цього стають джерелом соціокультурної інформації про країну мови, яка вивчається» [9, с. 46—47], називають *лексикою з національно-культурним компонентом семантики* [3, с. 132] або *культурно-маркованою лексикою*. Ми використовуємо термін *національно-маркована лексика* (далі — НМЛ), під яким розуміємо слова і словосполучення, що містять додаткову культурну та стилістичну інформацію, за допомогою якої можна відтворити фрагменти мовної картини світу певного народу.

Предметом дослідження є аналіз дефініції, денотативного та структурного компонентів маркованих лексичних одиниць польської мови з урахуванням конотативних відтінків значення (аксіологічного, емоційного, експресивного). Матеріал збирався з тлумачних і перекладних словників, з праць, присвячених лінгвокультурологічним проблемам. Усього було проаналізовано близько 140 польських слів і словосполучень з національно-культурним компонентом значення та їх відповідники в українській, російській, білоруській мовах.

Мета дослідження: семантизація компонентів значення НМЛ польської мови та способи їх трансляції в східнослов'янських мовах. Для порівняння та виявлення цього лексичного масиву використано ономазіологічний підхід зіставного методу, який іноді називають функціональним, оскільки «категорія співставлення має чисто семантичний або функціональний характер» [2, с. 7].

Зібраний матеріал ми класифікували за тематичною приналежністю на: 1) суспільно-політичну лексику, у тому числі:

а) назви історичних подій, пов'язані з національними міфами: *rokosz* «у давній Польщі: 1) *zajazd szlachty* — збройне повстання шляхти проти короля; бунт; 2) загальні шляхетські збори, віче, сеймик» — укр. *рокош*, *повстання*, рос. *мятеж*, *бунт*, блр. *бунт* ««стыхийнае паўстанне, мяцеж» [5, с. 851; 2]; *konfederacja* «у феодально-кріпосницькій Польщі XVI—XVIII ст. тимчасові військово-політичні союзи шляхти, що створювалися для досягнення певної мети» [3, т. 4, с. 272]; «у давній Польщі: зв'язок (шляхти, лицарства) під проводом маршала або командувача окремої групи військ, створений для оборони країни або реалізації політичних вимог» — укр. *конфедерація*, рос. *ист. конфедерация*, блр. *канфедэрацыя* [5, с. 352; 1, с. 453]; 6) назви посад: *marszałek polny* — укр., рос., блр. *генерал-фельдмаршал*; *hetman* «головнокомандуючий збройними силами Польсько-Литовської держави в XVI—XVIII ст.» — укр. *гетьман*, рос., блр. *гетман* «У Польщі у XVI—XVIII ст.: командуючы ўсімі ўзброенымі сіламі» [3, т. 2, с. 58; 1, с. 201; 2]; *wojewoda* «голова воєводства» — укр. *воєвода*, рос. *воевода* «3. В Польше: глава воєводства», блр. *ваявода* «На тэрыторыі Заходняй Беларусі з 1920 да 1939 года і ў Польшчы: кіраўнік ваяводства» [3, т. 1, с. 723; 1, с. 141; 2]; *hist. kasztelan* «за середньовіччя в ряді країн Західної Європи, зокрема Польщі, — службова особа, яку призначав король або князь для управління цитаделлю в місті, а пізніше — наглядач замку, громадського будинку; почесний титул польського сенатора в XV—XVIII ст. — укр. *каштелян*, рос. *уст. кастелян*, блр. *каштелян*» [3, т. 4, с. 126; 1, с. 421]; 6) військова термінологія: *ułan* «солдат або офіцер легкої кінноти»; «солдат легкої кінноти з XVIII ст. до другої світової війни, озброєний списом і шаблею» — укр., рос., блр. *улан* «У армії царскай Росії і некоторых замежных арміях: ваенны з часцей лёгкай кавалерыі (першапач. ўзброеных пікамі)» [3, т. 10, с. 428; 5, с. 1072; 2]; 2) назви предметів матеріальної культури, у тому числі: а) найменування одягу: *podwika*, *podwiczka*, *podwijka* «покривало з тонкого серпанку (легкої прозорої тканини), яким зав'язують поверх очіпка голову заміжні жінки» — укр., блр. *намітка* «даўней: галаўны ўбор руских замужних крестьянок в виде повязки, надеваемой под платок» [3, т. 5, с. 128; 1, с. 853; 2]; *sukmana* «старовинний, перев. чоловічий суконний верхній одяг з довгими розширеними донизу полами; свита» — укр. *сукман*, *сукмана*, рос. *чекмень*, блр.

чэжмень «старадаўняе верхняе мужчынскае адзенне каўказскага тыпу ў выглядзе паўкафтан, пашытага ў талію са зборкамі ззаду» [3, т. 9, с. 831; 1, с. 1470; 2]; *pas kontuszowy* «шкіряна, матерчата, в'язана і т. ін. довга смуга для підперізування одягу (кунтуша. — О. В.) в стані» — укр. *случський пояс* [3, т. 7, с. 495], рос. *случкий пояс*, блр. *случкі пояс*; *konfederatka* «шапка, обшита баранячим хутром, яку носили барські конфедерати»; «польська національна шапка з чотирикутним верхом, безкозирка, яку колись носили конфедерати» [5, с. 362] — укр. *конфедератка*, рос. *разг. конфедератка* «1. польский национальный мужской головной убор в виде четырехгранной шапки без козырька, с кисточкой наверху, который носили конфедераты (с 1768 г.); 2. польская военная фуражка с четырехгранным верхом», блр. *канфедэратка* «польські нацыянальны мужчынскі галаўны ўбор у выглядзе чатырохкантовай шапкі» [1, с. 453; 2]; б) назви страв: *bigos* «тушкована капуста з шматочками ковбаси або м'яса» — укр. *бігос*, рос. *бигос*, блр. *бігас* [4, с. 13—15; 5, т. 1, с. 175]; *pieńnik* «печиво, приготовлене на меду з додаванням прянощів» [5, с. 661] — укр. *імбирний пряник*, рос. *имбирный пряник*, блр. *імбірны пернік*; *pierogi* — укр. *вареники*, рос. *вареники*, блр. *варэнікі*; *flaki* «свинячі або телячі тельбухи, порізані на шматочки» [5, с. 209] — укр. *фляки*, рос. *фляки* «польское национальное блюдо, в основе которого — рубцы», блр. *флякі*; *kluski* «страва у вигляді різаних або рваних шматочків прісного тіста, зварених на воді (або на молоці)» [5, с. 333] — укр. *кльоцки*, *галушки*, рос. *клецки*, блр. *галушкі*; *kolduny* «вареники з м'ясом і баранячим жиром» — рос. *колдуны* «маленькие жареные пирожки с начинкой из рубленого мяса с жиром и перцем», блр. *калдуны* «клёцкі, начиненны мясным або іншым фаршам» [5, с. 343; 2]; 3) назви предметів і явищ духовної культури, у тому числі: а) лексеми, пов'язані з релігійною сферою: *opłatek* «тоненький коржик із прісного тіста для причастя у католиків та протестантів» — укр., рос. *облатка* «2. церк. небольшая круглая лепешка из круглого теста, употребляемая при причастии католиками и протестантами», блр. *аплатка* [3, т. 5, с. 520; 1, с. 670]; *gromnica* — укр. *громнича свічка*, рос. *громничная свеча*; *pielgrzymka* «у християнській релігії: мандрівка по святих місцях» — укр. *паломництво*, *заст. проща, богомілля*, рос. *паломничество*, блр. *паломніцтва* «вандравання, подарожжа ў якасці паломніка» [3, т. 6, с. 32; 1, с. 776; 2]; б) слова, які називають поняття в галузі освіти: *wagary*, *uciecza z lekcji* — укр.

прогули шкільних занять, рос. *прогулы* (в школе), блр. *прагулы*; в) лексеми, пов'язані з мистецтвом — назви танців: *polonez* «урочистий бальний танець із тридольним розміром, що походить від польського народного танцю» — укр., рос. *полонез*, блр. *паланез* [3, т. 7, с. 94; 1, с. 906]; *krakowiak* «польський народний танець у швидкому темпі» — укр. *краков'як*, рос. *краковьяк*, блр. *кракавяк* «польські нацыянальны танец, а таксама музыка ў рытме гэтага танца» [3, т. 4, с. 322; 1, с. 465; 2]; *oberek* — укр., рос., блр. *оберек*; *kujawiać* — укр. *куяв'як*, рос., блр. *куявяк*; г) лексика, яка позначає народні свята: *ostatki*, *zapusty*, *mięsopust* — укр. *масниця*, рос. *мясопуст* «день, когда по уставу православной церкви запрещается употребление мясной пищи», *жирный вторник*, блр. *масленіца* «старажытнае славянскае свята провадаў зімы, ад якога захавався звычай пячы бліны і веселяцца» [1, с. 568; 2]; *thusty czwartek* — рос. *жирный четверг*; *zażynki* «початок, перший день жнив» — укр. *зажинки*, рос. *местн. зажинки*, блр. *зажынкi* «пачатак жніва і яго святкування» [3, т. 3, с. 123; 2]; *dożynki* «закінчення, останній день жнив і свято з цієї нагоди» — укр. *обжинки*, рос. *устар. обжинки*, блр. *дажынкi* «святкування закінчення жніва» [3, т. 5, с. 498; 2]; д) назви народних традицій і обрядів: *śmigus-dyngus* — укр. *поливальний понеділок*, *обливаний понеділок*, рос. *поливальный понедельник*, блр. *палівальны панядзелак*; е) міфоніми: *bazyliśzek* «казкова тварина, яка вбиває своїм поглядом»; назва дракона *Bazyliśzek* походить з варшавських легенд — укр. *василіск*, рос. *василиск*, блр. *васіліск* [3, т. 1, с. 296; 4, с. 12].

З поняттям безеквівалентних слів пов'язана проблема реалій. Під реалією розуміють предмет, поняття, явище, характерне для історії, культури, життя того або іншого народу, якого немає у інших етносів, а також мовну одиницю, яка позначає такі предмети, поняття, у тому числі прислів'я, афоризми, фразеологізми [3, с. 132]. Поява нових реалій зумовлює появу відповідних назв і проникнення їх у лексику інших мов світу. Дослідники С. Влахов і С. Флорін вважають, що «найбільш типовою ознакою реалій є колорит» [5, с. 38] — «сукупність особливостей, своєрідностей; характерна особливість чого-небудь» [3, т. 2, с. 293—294].

Якщо розглядати реалії як особливі референти, відображені у свідомості елементи довкілля (за В. П. Конецькою), то назви, що їх позначають, слід віднести до *безеквівалентної* лексики, під якою розуміємо лексичні та фразеологічні одиниці, які не мають

перекладних еквівалентів [7, с. 463—466; 5, с. 38, 47]. У лінгвокраїнознавстві безеквівалентними вважаються лексеми, план вираження яких неможливо співставити з якими-небудь іншомовними лексичними поняттями [3, с. 135]. Кількість подібних слів у мовах невелика, але вони позначають важливі для національної культури предмети, явища, дії, поняття.

До безеквівалентної лексики польської мови зараховуємо слова або словосполучення, що експліцитно на рівні денотативного компонента (в ядрі слова) номінують предмети, явища, поняття матеріальної і духовної культури, відсутні в інших лінгвокультурах, наприклад: *regimentarz zast.*, *pidko* «командир регіменту»; «у давній Польщі: командувач окремої групи військ, заступник гетьмана; комендант, командувач армії» [3, т. 8, с. 477; 5, с. 837]; *husaria* «важко озброєна польська кіннота у XVI—XVIII ст.» [5, с. 268]; *Szczerbiec* «коронаційний парадний меч польських королів» [4, с. 227]; *rogatywka* «польський військовий кашкет із чотирикутним верхом» [3, т. 4, с. 272; 5, с. 851].

Сюди належать також лексеми, пов'язані з різними галузями — конфесійною, побутовою, сферою освіти, з усною народною творчістю: *palma wielkanocna* «в католицькій релігії: лист пальми або іншого дерева (наприклад, верби), прикрашений квітами і освячений у Вербну неділю (за 7 днів до Великодня)» [5, с. 634]; *żur*, *żurek* «пісний борщ заправлений закваскою на основі вівсяного або житнього борошна» [5, с. 1301]; *otręsiny* «звичай, витоки якого сягають середньовіччя, за яким кожен, хто вступає в університет, виконує різні завдання, щоб бути зарахованим до кола студентів» [5, с. 626]; *lajkonik* «щорічне традиційне краківське народне гуляння на згадку про татарське нашествя; головний персонаж такого гуляння» [5, с. 399—400; 4, с. 120]; *skarbnik* «грізний дух шахти, який стереже підземні скарби» [4, с. 211]; *chochoł* «досл. солом'яна охорона купців троянди; фантастична постать Солом'яний Дідух — ритуальна фігура з драми С. Виспянського “Весілля”, символ сну і бездіяльності народу» [4, с. 18].

Трапляються випадки, коли слово є безеквівалентним для якоїсь слов'янської мови, але в інших слов'янських мовах має прямі відповідники, пор.: *żupan* «старовинний верхній чоловічий одяг, оздоблений хутром та позументом, що був поширений серед заможного козацтва та польської шляхти» [3, т. 2, с. 547]; *kontusz* «верхній розпашний чоловічий і жіночий одяг заможного українського і польського населення XVI—XVIII ст.» — укр., рос., блр.

kuntusi «старадаўняя польская і ўкраінская адзежныя ў выглядзе кафтана з шырокimi адкіднымі рукавамі» [3, т. 4, с. 400; 2].

До НМЛ польської мови належить також *фонова лексика* — слова і словосполучення з неповною еквівалентністю семантичних полів, які мають додатковий зміст, відомий носіям даної культури, семантичні або стилістичні відтінки, що накладаються на основне значення [3, с. 136]. *Фонова лексика* позначає «сукупність уявлень про те, з чого складається реальне тло, на якому розгортається картина життя іншої країни, іншого народу» [8, с. 200]. До фонові лексики належать слова або словосполучення, що імпліцитно, на рівні конотативного компонента (часто на периферії слова) позначають культурно-специфічні смисли: *indeks* «1) індекс, покажчик, список; 2) залікова книжка» [5, с. 276]. Ці лексичні одиниці містять: 1) універсальне для учасників комунікативного процесу знання, наприклад: *akademik* «1) академік»; 2) спільне для представників польської мови знання: *akademik* 2) «розм. студентський гуртожиток» [Sobol, s. 6]; 3) локальне знання, поширене на окремій території або в певному середовищі: *akademik* «жарг. алкоголік» [Nowy polski słownik pijacki: <http://nowy.polski.slownik.pijacki.ez.pl/slownik.html>].

Оскільки межі статті не дають можливості зупинитися на всьому масиві зібраних лексем, наведемо деякі приклади фонових слів з позитивно-оцінним, зменшено-пестливим (*leżka* «змен.-пестл. сльозинка»), жартівливим (*makówka* «1) маківка; 2) перен., жарт. голова», *hajdawery* «заст. шаровари, жарт. штани» [5, с. 256]), жаргонним, поетичним (*jagody* «заст. жарг. або поет. щоки» [5, с. 287]), книжним відтінками (*zaspny* «книж. шляхетний, чесний» [5, с. 1209]), а з іншої сторони, з негативно-оцінною (*dudek* «1) одуд; 2) дурень»), розмовною конотацією (*gęba* «розм. рот»).

Частина фонових лексем має символічне значення, наприклад, *syrena* «у грецькій міфології — морська німфа (жінка з риба'чим хвостом або птах з жіночою головою), що своїм співом зваблювала мореплавців у смертельно небезпечні, згубні місця» [3, т. 9, с. 197] — укр., рос. *сирена*, блр. *сірэна*. *Варшавська сиренка* (*Warszawska Syrenka*) є символом столиці Польщі. Уявлення про цей міфічний персонаж змінювалися протягом польської історії, про що свідчать різні зображення сирени, починаючи з 1400 р. Зокрема на гербі Старого Міста варшавська русалка зображена із пташиними ногами й з тілом дракона, у лівій руці русалка тримає круглий щит, а в правій — короткий меч. У середині

XVI ст. до фігури додався риб'ячий хвіст і верхня половина жіночого тіла [4, s. 224—225]. Треба додати, що в Варшаві нараховується близько восьми пам'ятників та барельєфів, на яких представлено покровительку міста.

Важливою номінацією з символічним значенням для польського народу є *smok* «у міфології багатьох народів — потвора, чудовисько у вигляді крилатого вогнедишного змія, що пожирає людей і тварин» — укр. рос. *дракон*, блр. *цмок* «у казках і народних паданнях: пачвара ў выглядзе змея, дракона» [3, т. 2, с. 405; 2]. Вавельський дракон є персонажем «Польської хроніки» XII—XIII ст. Вікентія, прозваного Кадлубеком: в часи правління короля Крака у печері біля підніжжя Вавельського пагорба жив дракон-живоглот (*olofag*), якого за наказом Крака знищили його сини. Здолати змія в поєдинку вони не змогли, тому пішли на хитрість і набили шкіри підпаленою сіркою. Проковтнувши їх, дракон — символ зла — загинув. Від імені короля після його смерті місто названо Краковом [11, s. 21—32]. На згадку про це у 1972 р. біля Вавельського пагорба поставлено скульптуру дракона (*Smoka wawelskiego*), який вивергає вогонь.

При перекладі НМЛ з польської мови на східнослов'янські найчастіше використовуються: 1) транслітерація (*polonez* — полонез, *bigos* — укр. *бігос*); 2) транскрипція (*Barbórka* — рос. *Барбурка* (День шахтаря), *szopka* — укр. шопка); 3) описовий або перифрастичний переклад у вигляді розгорнутого словосполучення (*hisaria* — укр. *крилаті гусари*, *gusaria*, рос. *гусария*, *крылатые гусары*, блр. *крылатыя гусары*, *szopka* — укр. *вертепна скриня*), що не розкриває суттєвих ознак певного явища: *porpielec* — укр. *попільна середа*, рос. *пепельная среда*; 3) калькування шляхом буквального перекладу (*tlusty czwartek* — рос. *жирный четверг*); 4) адаптація запозичених назв, у тому числі фонетична (*krakowiak* — укр. *краков'як*, рос. *краковяк*, блр. *кракавяк*), графічна (*ulan* — улан), морфологічна (*oplatek* — укр., рос. *облатка*, блр. *аплатка*; *mazurek*³ «вид солодкого сухого печива з мигдалем»; «вид різдвяного печива» [3, т. 4, с. 596; 5, s. 449] — укр. *мазурок*, рос. *мазурка*) і семантична (*jasetka* — укр. *живий вертеп*, *szopka* — блр. *батлейка*).

Як свідчить зібраний матеріал, способи мовних механізмів передавання національно-маркованої інформації в інших слов'янських мовах в основному зберігають комунікативний ефект та прагматичний потенціал НМЛ. Труднощі виникають при перекладі

безеквівалентних слів-реалій, оскільки у приймаючій мові немає позначуваного тією чи іншою реалією референта (*lajkonik*, *hejnał*, *kulig* та ін.). Найбільш уживаними способами трансляції лексичних одиниць польської мови з культурним компонентом значення є транскрипція і транслітерація, адаптація безеквівалентних мовних одиниць на ґрунті приймаючої мови, а також описовий спосіб. Однак при передаванні деяких слів і словосполучень залишаються смислові залишки, які потребують пояснень. Подальші дослідження НМЛ в різних слов'янських мовах мають експлікувати весь масив культурно специфічних мовних одиниць для подальшої його фіксації в науково-методичних і лексикографічних працях, що сприятиме кращому розумінню лінгвальних кодів та діалогу етнокультур.

Література

1. Азимов Э. Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков) / Э. Г. Азимов, А. Н. Шукин. — СПб. : Златоуст, 1999. — 472 с.
2. Басова Г. Д. Сопоставительная стилистика русского и украинского языка : монография / Г. Д. Басова, Т. М. Голосова, Ю. С. Лазебник, Н. Г. Озерова, И. А. Сеница, А. Н. Туницкая ; [отв. ред. Н. Г. Озерова]. — К. : Изд-во Д. Бураго, 2014. — 384 с.
3. Бутенко Е. Ю. Лингвокультурология : учебник / Е. Ю. Бутенко, Т. В. Евсюкова. — 2-е изд., стер. — М. : Флинта, 2015. — 480 с.
4. Большой толковый словарь русского языка / сост. и гл. ред. С. А. Кузнецов. — Санкт-Петербург : Норинт, 2000. — 1536 с.
5. Верещагин Е. М. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного : метод. руководство / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. — 4-е изд., перераб. и доп. — М. : Рус. яз., 1990. — 246 с.
6. Влахов С. Непереваемое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. — М. : Межд. отношения, 1980. — 341 с.
7. Войцева О. А. Социокультурна компетентність як важлива складова у процесі вивчення сучасної польської мови / О. А. Войцева // Слов'янський збірник : зб. наук. пр. — Вип. XVI. — Чернівці : Букрек, 2012. — С. 337—344.
8. Конецкая В. П. Лексико-семантическая характеристика языковых реалий / В. П. Конецкая // Великобритания: лингвострановедческий словарь. — М. : Рус. яз., 1980. — С. 463—466.
9. СУМ — Словник української мови : в 11 т. / [гол. ред. І. К. Білодід та ін.] ; АН УРСР, Інститут мовознавства. — К. : Наук. думка, 1970—1980.
10. Томахин Г. Д. Реалии — американизмы. Пособие по страноведению / Г. Д. Томахин. — М. : Высш. школа, 1988. — 239 с.
11. Електронны тлумачальны слоўнік беларускай мовы [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://rv-blr.com/slounnik.jsp>

12. Яшина М. Методы и приемы исследования культурно-маркированной лексики [Электронный ресурс] / М. Яшина // *Studi Linguistici e Filologici Online*. — 2009. — Volume 7.1. — P. 45—76. — Режим доступа: <http://www.humnet.unipi.it/slifo/vol7.1/Yashina7.1.pdf>

13. Kowalewski J. Od A do C — problemy z metodą komunikacyjną w nauczaniu języka polskiego jako obcego poza Polską. Program kulturowy jako alternatywa dla podejścia zadaniowego / J. Kowalewski // *Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie polonistyczne cudzoziemców*. — 2013. — № 20. — S. 261—270.

14. Plezia M. Legenda o smoku wawelskim / M. Plezia // *Rocznik Krakowski*. — 1972. — № 42. — S. 21—32.

15. *Kultura polska. Silva rerum* / [pod red. R. Cudaka i J. Tambor]. — Katowice : Śląsk, 2002. — 276 s.

16. *Słownik języka polskiego PWN* / [oprac. E. Sobol]. — Wyd. 2. — Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN. — 2005. — 1304 s.